

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň Mgr. Jany Jurečkové a Mgr. Andrey Veselé ve věci

žalobce

J. R.,

zastoupený JUDr. Václavou Baudišovou, advokátkou
se sídlem Tusarova 15/1269, 170 00 Praha 7

proti
žalované

**Etická komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a
odporu proti komunismu**
se sídlem nábreží Edvarda Beneše 128/4, 118 01 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 4. 2016, č. j. 4749/2016-EKO

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Odůvodnění:

I.

Základ sporu

1. Žalobce podal dne 6. 1. 2012 u Ministerstva obrany, Odboru pro válečné veterány (dále jen „ministerstvo“), žádost o vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu dle zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu (dále také jen „zákon“). V této žádosti žalobce toliko odkázal na přiložený rozsudek Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 30. 10. 1981, sp. zn. 2 T 446/81, kterým byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 15 měsíců pro trestný čin pobuřování a útoku na veřejného činitele.
2. Ministerstvo tuto žádost rozhodnutím ze dne 27. 2. 2015, č. j. 262002353/12/2015-7542, zamítlo (dále jen „rozhodnutí ministerstva“). V odůvodnění uvedlo, že ze shromážděných podkladů vyplynulo následující: žalobce v době výkonu základní vojenské služby v Plzni pronesl v r. 1978 několik anekdot na adresu sovětských politických představitelů, kteréžto jednání bylo řešeno v kázeňském řízení. Po skončení základní vojenské služby se vrátil do místa bydliště v Ž., dával najevo nespokojenost s tehdejšími režimem; před přáteli se vyjadřoval o nízké životní úrovni v republice, srovnával úroveň svobody v republice a na Západě, kritizoval závislé vztahy se SSSR, politiku KSČ a její představitele, takto se kriticky vyjadřoval na veřejných místech; opakovaně přispěl do nepovoleného časopisu *Kordula* (obsah: krátké statě, básně, povídky, karikatury), a to dopisy napsanými v době vojenské služby; nepravděpodobně také tento časopis rozšiřoval; v létě roku 1980 společně s M. P. na veřejnosti urážel předsedu Městského národního výboru F. K.; od dubna 1981 byl s přáteli pod dohledem Státní bezpečnosti; v červnu 1981 byl obviněn z trestného činu pobuřování a v září byl za tento trestný čin (a za urážky F. K.) odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce trvání 15 měsíců.
3. Podle ministerstva pronášení anekdot během základní vojenské služby nelze mít za natolik intenzivní projev, aby byl způsobilý bránit udržení komunistické totalitní moci (viz § 2 písm. b) zákona), rovněž v jeho případě není naplněna podmínka postihu. Pozdější výroky na adresu režimu pronášené mezi přáteli ministerstvo zhodnotilo jako vyjádření osobní nespokojenosti žalobce s tehdejšími režimem, nikoliv jako projev odporu (způsobilý poškodit komunistický totalitní systém). Odbojem nebo odporem proti komunismu podle ministerstva nebylo ani přispívání (případně jeho rozšiřování) časopisu *Kordula*, neboť tento časopis nebyl primárně zaměřen proti komunistickému režimu, obsahoval především vtipy, povídky či karikatury; časopis lze spíše hodnotit jako snahu o vlastní necenzurovanou tvorbu.
4. Žalobce se proti rozhodnutí ministerstva odvolal. Žalovaná následně odvolání rozhodnutím ze dne 15. 4. 2016, č. j. 4749/2016-EKO, zamítla a rozhodnutí ministerstva potvrdila (dále jen „napadené rozhodnutí“). Původně vcelku strohé rozhodnutí ministerstva přitom prohloubila, co do popisu skutkových zjištění i jejich právního zhodnocení, aniž by se ale odchýlila od jeho závěrů.
5. Žalobce se s tímto výsledkem neztotožnil a proti uvedenému rozhodnutí podal dne 14. 6. 2016 k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu podle § 65 s. ř. s.

II.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Obsah žaloby a vyjádření žalované

6. Žalobce proti napadenému rozhodnutí namítá zaprvé stran pronášení anekdot v době výkonu základní vojenské služby, že skutečnost, že se tohoto kázeňského deliktu dopustil ve vojenském objektu, nevylučuje, že se tak stalo veřejně; odkazuje se na § 117 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
7. Zadruhé stran protirežimních výroků pronášených mezi přáteli v době po návratu do Žirovnice, žalobce polemizuje se závěry žalované. Ta uvedla, že se jednalo o obvyklou a v daném prostředí běžnou kritiku režimu, za níž byl žalobce bohužel odsouzen k trestu odnětí svobody; výroky byly často vyneseny v podnapilém stavu; vzhledem k jejich povaze a intenzitě je nelze označit za deklaraci veřejných politických a společenských postojů, zastávaných aktivně z vlastní vůle, které bránily nástupu a udržení komunistické moci. Žalobce k tomu uvádí, že způsob, jakým se vyjadřoval, odpovídal jeho věku (22 let), skutečnosti, že byl dělníkem v uranovém dole. Žalovaná svévolně uvádí, že žalobce dané výroky nepronášel aktivně a z vlastní vůle. Pohnutka „nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení“ je dána přímo ve skutkové podstatě trestného činu pobuřování, za který byl odsouzen. Tehdejší obhajobu žalobce, nelze dnes považovat za relevantní zdroj informací, neboť žalobce se jí pochopitelně snažil zmírnit hrozící následky svého jednání.
8. Zatřetí žalobce nesouhlasí s hodnocením, že zprostředkování kontaktu s Václavem Havlem a Jiřím Dienstbierem, se kterými se seznámil ve věznici v Plzni na Borech (což potvrzuje svou svědeckou výpověď M. P.) nebylo politicky motivováno. Již z této skutečnosti je zřejmé, že jeho jednání mělo protikomunistický motiv.
9. Začtvrté stran aktivit kolem časopisu *Kordula* svědek M. P. vypověděl, že ho žalobce pomáhal roznášet a rozepisovat na psacím stroji. Dále upozorňuje na odborné stanovisko Archivu bezpečnostních složek ze dne 13. 5. 2014, ve kterém se uvádí, že „v samizdatovém časopisu *Kordula* byly články o hudbě, životě mladých lidí v Žirovnici a obsahoval také politicky laděné články, které svým obsahem mohly být pro komunistický režim nepohodlné. / Odbor kultury Jihočeského KNV hodnotil časopis *Kordula* jako hrubě protisocialisticky zaměřený.“ Žalobce odkazuje rovněž na list poznámek ve věci M. P. Podle žalobce rovněž lze jeho součinnost s M. P. a J. V., za kterou byly odsouzeni, považovat za jednání ve skupině (ve smyslu § 3 odst. 3 zákona).
10. Zapáté žalobce upozorňuje na rozpor v posouzení jeho žádosti a žádosti M. P. (které bylo vyhověno); jejich činnost byla ve dvou bodech identická (trestní odsouzení a časopis *Kordula*). Jeho jednání tak lze označit za aktivní odpor proti komunistickému režimu, toto jednání naplňuje znaky § 2 písm. b) zákona a to ve formách uvedených v § 3 a 4 tohoto zákona. V řízení byla prokázána souvislost mezi uvědomělými protikomunistickými postoji žalobce a závažným postihem, kterému ze strany režimu čelil. Žalovaná si navíc v odvolacím řízení mohla vyžádat odborné stanovisko Ústavu pro studium totalitních režimů.
11. Žalovaná se k žalobě vyjádřila v podání doručeném soudu dne 28. 7. 2016. K žalobním námitkám uvedla následující:
12. K první žalobní námitce, že pojem veřejnost ve smyslu zákona nelze vykládat pouze pomocí výkladových ustanovení trestního zákoníku. Účelem zákona je ocenit osoby, které bojovaly proti komunismu nejen svým jednáním, ale také svým příkladem. Veřejné politické

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

a společenské postoje zastávané jednotlivými osobami, by tedy měly mít potenci oslovit a inspirovat širší veřejnost. Pojem „veřejnost“ ve smyslu zákona je tedy užší (restriktivněji vykládaný) než obdobný pojem užívaný pro potřeby trestního práva.

13. Ke druhé žalobní námitce, že při hodnocení jednání žadatelů podle zákona nelze brát v potaz pouze hodnocení skutkového stavu věci (co do objektivní a subjektivní stránky), tak jak ji za minulého režimu provedl soud. Tehdejší soudy neposuzovaly jednání žalobce z hlediska intencí, které sleduje zákon. Citace z výpovědi žalobce v rámci uvedeného trestního řízení byla jen jedním z dílčích podkladů, kterým se žalovaná zabývala.
14. Ke třetí žalobní námitce, že v řízení nebyly prokázány žádné navazující aktivity žalobce na uvedené kontakty (V. Havla a J. Dienstbiera). Navázání kontaktů nenaplňuje znaky žádné formy odboje proti komunismu dle § 3 zákona.
15. Ke čtvrté žalobní námitce, že žalovaná nehodnotí obsah časopisu *Kordula* jako protikomunistický, žalovaná se řídí zásadou volného hodnocení důkazů (podkladové materiály pro ni nejsou svou interpretací skutečností závazné). Žalobce z „listu poznámek“ cituje selektivně, např. na str. 5 je uvedeno, že „časopis nebyl primárně zaměřen proti komunistickému režimu“. Navíc zapojení žalobce stran časopisu *Kordula* nebylo dostatečně prokázáno; jeho dva dopisy v časopisu uveřejněné byly pouze „pozdravem z vojny“.
16. K páté žalobní námitce, že ve věci M. P. bylo rozhodnuto neopodstatněně jinak, uvedla, že tomu tak bylo z důvodu styků p. M. P. se signatářkami Charty 77 L. Š. a A. M., od nichž opakovaně obdržel různé tiskoviny (samizdatová literatura, Infochy, materiály VONS), které dále šířil. Osvědčení tak obdržel primárně za jiné jednání, než to související s časopisem *Kordula* či za své trestní odsouzení. Dále uvádí, že žalovaná nemá povinnost vyžádat si stanovisko Ústavu pro studium totalitních režimů.
17. V replice ze dne 21. 12. 2016 žalobce uvedl nad rámec žaloby, že zákon neobsahuje podmínku, že jednání žalobce by muselo představovat jakýsi příklad pro ostatní. Žalobce je ale toho názoru, že jeho činnost (společně s dalšími odsouzenými) jistě dlouhodobě ovlivnila názory a směřování především mladých lidí na Pelhřimovsku a Jindřichohradecku (ať činnost samotná nebo následné nespravedlivé odsouzení). Mezi nositeli osvědčení podle zákona je např. také V. B., člen skupiny Plastic people of the Universe, o kteréžto kapele je známo, že chtěla jen hrát, aniž měla nějaké politické ambice, přesto její členové byli politicky souzeni.

III.

Relevantní obsah správních spisů

18. Městský soud se seznámil se správním spisem vedeným ministerstvem i správním spisem vedeným žalovanou a dále z nich uvádí některé relevantní pasáže.
19. Z rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 30. 10. 1981, sp. zn. 2 T 446/81, přiloženému k žádosti o vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu vyplývá, že žalobce byl odsouzen společně s p. M. P. a p. J. V. Byl uznán vinným jednak z toho, že „v Žirovnici, okres Pelhřimov, i jinde, nejméně od počátku roku 1980 do jara 1981 v různých restauracích a při tanečních zábavách ve společnosti dalších mladých lidí soustavně a opakovaně pronášel urážlivé výroky zaměřené zejména proti KSČ a jejím členům, proti Sovětskému svazu a jeho politice, proti přátelství a spojení naší republiky k SSSR, hrubě a

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

urážlivě se vyjadřoval též o prezidentu republiky a o čelních představitelích SSSR.“ Současné „v průběhu tohoto jednání v létě 1980, pronesl výroky, jimiž hrubě urážel předsedu MěstNV v Žirovnici F. K. pro výkon jeho funkce.“ Žalobce se tak podle tohoto rozsudku dopustil trestného činu pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a), c) trestního zákona (č. 140/1961 Sb.) a trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 2 trestního zákona. Odsouzení byly později, na základě zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, plně rehabilitovány, jak plyne z dokumentů poskytnutých ministerstvu Národním archivem (dokument č. 9 správního spisu ministerstva).

20. Z odborného stanoviska Archivu bezpečnostních složek (dokument č. 12 správního spisu ministerstva), které si ministerstvo vyžádalo v rámci shromažďování podkladů pro posouzení žalobcoví žádosti, vyplývá, že žalobce jako voják základní vojenské služby dne 7. 8. 1978 vyprávěl ve strážnici v Plzni před skupinkou vojáků anekdoty, které údajně urážely představitele SSSR. Věc byla poté, co bylo ukončeno trestní řízení, postoupena k řízení kázeňskému. Podle dokumentu, který žalobce přiložil k odvolání proti rozhodnutí ministerstva (dokument č. 30 správního spisu ministerstva), byl žalobce kázeňsky potrestán 21 dny vězení.
21. Pan M. P. zaslal e-mailem ministerstvu dne 12. 10. 2014 scan částí samizdatového časopisu *Kordula*, konkrétně stránky, na kterých byly otištěny dopisy žalobce z vojny (dokument č. 21 správního spisu ministerstva). Tyto dopisy stručně líčí rutinu života na vojně, obsahují rovněž vulgární výrazy; obsahují také v menší míře také kritické hodnocení vojenské služby; v jednom z dopisů se tak píše: *„Co dělá žirovnická Kordula? Pošli mi nějaké. Tady je krásná pakárna. Dikobraz je tu téměř zakázané čtení. To se ovšem nedá říct o Obráně lidu.“*. Vedle těchto dopisů (na vedlejších stránkách) byly přetištěny např. Antikódy Václava Havla (zde uveden pod pseudonymem Václavíček). Na doplňující dotaz ze strany ministerstva p. M. P. v e-mailu ze dne 14. 10. 2014 uvádí, že p. R. patřil do party, pro niž on (p. M. P. – šéfredaktor) *Kordulu* vydával a do níž někteří jedinci přispívali, jiní zase nepravidelně či výjimečně. Do *Korduly* pod pseudonymy přispívali např. J. Ž., E. S., J. S. a další. Žalobce uvádí, že jiné počiny žalobce než uvedené dva dopisy nenašel; rovněž uvedl, že žalobce někdy pomohl nějaké exempláře přepisovat, ale takových bylo více.
22. Z protokolu o výslechu svědka p. M. P., který proběhl dne 5. 1. 2015 (dokument č. 26 správního spisu ministerstva) vyplývá, že p. M. P. na otázku: *„Pomáhal R. šířit nebo rozepisovat časopis Kordula?“* odpověděl následovně: *„Myslím, že ano, že něco roznesl. R. měli psací stroj. Nebylo to nic pravidelného. (...) Do hospody možná donesl nějaké časopisy či letáky, ale to do hospody donášel kde kdo.“* Dále p. M. P. vypověděl: *„Ve vězení byl Dienstbier, Havel atd. Seznámil se tam s nimi. Byl prostředníkem a seznamoval nás s nimi.“*
23. Z listu poznámek ve věci žadatele o osvědčení podle zákona č. 262/2011 Sb. p. M. P. (správní spis vedený u tohoto žadatele si žalovaná vyžádala v odvolacím řízení; dokument č. 10 správního spisu žalované), který byl bezprostředním podkladem pro vydání osvědčení p. M. P. (ten byl se svou žádostí úspěšný), vyplývá následující: p. M. P. z vlastní iniciativy v r. 1977 kontaktoval signatářku Charty 77 L. Š., požádal ji o materiály Charty 77 a VONS a dále časopisy Listy a Svědectví, ta mu je pak během asi 10 setkání v následujících 3 letech předávala, on je poté šířil; obdobně pomáhal opoziční tiskoviny šířit A. M., rovněž signatářce Charty 77; od r. 1978 vydával jako hlavní redaktor nepovolený časopis *Kordula* (přestal vycházet v únoru 1981), celkem vyšly tři ročníky; *Kordula* byla podle odboru kultury Jihočeského kraje *„...hrubě protisocialisticky zaměřená...“*, a proto bylo nutno považovat tuto aktivitu *„...za nelegální a osoby v této činnosti zainteresované posuzovat jako*

*osoby, zabývající se trestnou činností hrubě protisocialistického zaměření.“ Dále je zmiňováno žadatelovo odsouzení pro trestný čin pobuřování a útoku na veřejného činitele. V právním hodnocení žádosti jsou vyzdvihnuty zejména kontakty s lidmi z okolí Charty 77 a šíření různých opozičních materiálů; v případě časopisu *Kordula* je uvedeno, že „[č]asopis nebyl primárně zaměřen proti komunistickému režimu, obsahoval především vtipy, povídky a karikatury. Některé karikatury mohou být dnešní optikou vnímány jako protikomunistické, uvedené však nic nemění na skutečnosti, že časopis nebyl vydáván se záměrem boje proti komunismu. Vydávání časopisu by mohlo být hodnoceno jako snaha o vyjádření vlastního názoru v době cenzury.“*

IV.

Posouzení žaloby

24. Městský soud v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s. přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobcem vymezených námitek, vycházel přitom v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované. V souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. rozhodl městský soud bez nařízení jednání, neboť žalobce s tímto postupem vyslovil souhlas; žalovaná nejprve takový postup odmítla, na opakovaný dotaz soudu zaslaný v souvislosti s omezujícími opatřeními přijatými v důsledku epidemiologické krize, ale s tímto postupem vyjádřila souhlas.
25. Žaloba není důvodná.
26. Podle § 2 písm. b) zákona, *[p]ro účely tohoto zákona se rozumí odbojem a odporem proti komunismu účast na akcích směřovaných proti komunistickému režimu v Československu projevená ať již jednotlivě či ve skupině na základě politického, náboženského či mravního demokratického přesvědčení nebo vědomá a veřejná vyjádření takového odporu, na území státu i v zahraničí, a to i ve spojení s cizí demokratickou mocností, některou z forem uvedených v § 3 s cílem odstranit, výrazně oslabit či narušit anebo jinak poškodit komunistickou totalitní moc v Československu a obnovit svobodu a demokracii.*
27. Podle § 3 odst. 4 zákona, *[f]ormou odboje a odporu proti komunismu se rozumí též takové veřejné politické a společenské postoje zastávané aktivně a z vlastní vůle, které bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci, pokud byl za ně jejich nositel uvězněn, internován nebo jinak omezen na osobní svobodě anebo nuceně vystěhován z místa svého bydliště anebo jinak obdobně závažně postižen.*
28. Z citovaného § 3 odst. 4 zákona vyplývá, že pro hodnocení určitého jednání jako formy odboje a odporu proti komunismu (podle tohoto ustanovení), je třeba, aby byly naplněny tři podmínky. Zaprvé, že žadatel zastával politické a společenské postoje, které bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci. Druhá podmínka s první úzce souvisí (je sní organicky spojena), spočívá v tom, že žadatel tyto postoje zastával aktivně, z vlastní vůle a veřejně. Tyto uvedené dvě podmínky potom úzce souvisejí s podmínkou zakotvenou v § 2 písm. b) zákona, která rovněž stanoví, jaký charakter mají mít zastávané postoje, a sice že mají být zastávané s cílem *odstranit, výrazně oslabit či narušit anebo jinak poškodit komunistickou totalitní moc v Československu a obnovit svobodu a demokracii.* Třetí podmínka potom spočívá v tom, že žadatel byl za takové postoje uvězněn, internován nebo jinak omezen na osobní svobodě (atd.).

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

29. První žalobní námitka směřuje proti nesprávnému posouzení jednání žalobce spočívajícím v pronášení anekdot proti komunistickému režimu při výkonu vojenské služby. Žalobce se omezuje toliko na polemiku s žalovanou v tom, zda čin byl, nebo nebyl spáchán veřejně, pokud byl spáchán ve vojenském objektu. Posouzení zda se jednalo o výroky pronesené „veřejně“ ale nemělo v posouzení tohoto jednání ve světle zákona větší relevanci. Žalovaná konstatovala (str. 6 napadeného rozhodnutí), že pronesené anekdoty „co do jejich charakteru, míry a intenzity, nelze označit za deklaraci veřejných politických a společenských postojů, zastávaných aktivně a z vlastní vůle. (...) Etická komise pronesené anekdoty dle jejich obsahu hodnotí jako poměrně běžnou součást rozhovorů, a to nejen v době trvání komunistického režimu v Československu, a nelze jim i přes jejich politický kontext přisuzovat větší váhu.“ Podle žalované tak *de facto* nebyla naplněna první ani druhá z uvedených podmínek. Vedle toho žalovaná neshledala naplněnou ani třetí podmínku citovaného § 3 odst. 4 zákona, a sice podmínku, že by byl žadatel za jím zastávané protikomunistické postoje uvězněn (kázeňský postih byl 21 dní). Podle žalované uvěznění v takovéto délce nedosahuje zákonem předpokládané závažnosti.
30. Městský soud tedy konstatuje, že námitka žalobce směřovala toliko k dílčímu aspektu posouzení žalobcova jednání během základní vojenské služby. Tato námitka tudíž nebyla způsobilá zpochybnit zákonnost právního hodnocení žalované stran uvedeného jednání; městský soud se touto námitkou proto blíže nezabýval.
31. Druhou žalobní námitku městský soud shledal nedůvodnou. V případě jednání žalobce spočívajícím v opakované pronášení výroků zaměřeným proti komunistickému režimu žalovaná sice uvedla, že byla naplněna třetí podmínka § 3 odst. 4 zákona, tedy že žalobce byl za své postoje uvězněn (odsouzen k 15 měsícům nepodmíněného odnětí svobody); současně ale nebyly naplněny zbylé dvě podmínky. Žalovaná v tomto ohledu především uvádí s odkazem na § 2 písm. b) zákona, že nebyl prokázán motiv odstranit, výrazně oslabit či narušit anebo jinak poškodit komunistickou totalitní moc v Československu a obnovit demokracii. Žalovaná v této souvislosti v napadeném rozhodnutí uvedla, že jednání, za které byl žalobce odsouzen, tedy protikomunistické výroky, pronášel v restauracích a na tanečních zábavách ve skupině přátel, tyto výroky měly podobu obecných komentářů (mnohdy vulgárních), mnohdy byly pronášeny pod vlivem alkoholu (což zpochybňuje, zda byla naplněna podmínka, že výroky byly pronášeny z vlastní vůle). Žalovaná dodala, že výroky hodnotí jako v dané době obvyklou a v předmětném prostředí běžnou kritiku režimu.
32. Městský soud se s takovým hodnocením v zásadě ztotožňuje. Ačkoliv nelze zpochybnit, že žalobce zastával protikomunistické postoje, tak v předcházejícím řízení nebylo prokázáno, že by je zastával, resp. projevoval navenek, takovým způsobem, že by z jeho jednání bylo možné předpokládat, že tak činí cílevědomě s vidinou toho, že tím určitým způsobem oslabí komunistický režim (podmínka podle § 2 písm. b) zákona). Jak plyne ze shromážděných podkladů, trestního rozsudku a dalších podkladů, kterými se správní orgány zabývaly, tak výroky žalobce v kontextu v jakém byly proneseny (v hospodách a na tanečních zábavách) byly spíše součástí koloritu určité skupiny přátel, ve které bylo obvyklé „nadávat na režim“; nebylo ale prokázáno, že by – a jeví se to méně pravděpodobné – cílem takovýchto výroků bylo něco více, snaha posunout společenské poměry. Ze shromážděných podkladů se spíše jeví, že uvedené výroky byly „jen“ ventilací frustrace spojené s životem v komunistickém režimu. Je zřejmé, že žalobce svými výroky vyjadřoval touhu po změně, to ale není pro posouzení věci podstatné (podstatné není ani

čistě subjektivní prožívání žalobce); podstatné je zda takové výroky (v kontextu toho jak a kdy byly pronášeny, jakým způsobem byly vyjádřeny) měly potenciál ke změně společenských poměrů přispět a jejich původce je s tímto cílem pronášel. Městský soud souhlasí s žalovanou, že výroky žalobce pronášené mezi lety 1980 a 1981 takový potenciál v zásadě neměly.

33. Městský soud dále podotýká, že hodnocení jednání žalobce, tak jak bylo provedeno komunistickým režimem prostřednictvím soudní moci automaticky nepředurčuje, jakým způsobem má být takové jednání hodnoceno z hlediska zákona o účastnících odboje a odporu proti komunismu. Žalovaná zcela případně podotýká, že soud v dané době neposuzoval jednání žalobce v intencích zákona č. 262/2011 Sb. Účelem tohoto zákona není poskytnout satisfakci či ocenění osobám, které se staly obětí komunistické perzekuce, a na které tak tíživě – tíživěji než na většinu ostatních obyvatel – dolehla nespravedlnost a protiprávnost komunistického režimu (tu konstatoval zákonodárce již v zákoně č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu). Soud může jen konstatovat, že dáním zadostiučinění a poskytnutím odškodnění těmto osobám se zabývají jiné zákony (např. zákon o soudních rehabilitacích); nemůže přitom hodnotit, jestli tak činí v míře dostatečné. Účelem zákona č. 262/2011 Sb., jak vyplývá z jeho preambule, z jeho jednotlivých ustanovení a rovněž z důvodové zprávy, se kterou byl předložen v Poslanecké sněmovně, je ocenit osoby, které byly účastny odboje nebo odporu proti komunistickému režimu.
34. Městský soud k tomu v rozsudku ze dne 30. 3. 2016, č. j. 10 A 66/2015-51, uvedl následující: *„Kritériem pro naplnění definice odboje a odporu ve smyslu zákona o odboji proti komunismu není tehdy uložený trest a s tím spojené strádání žadatele, proto význam odporu žadatele nelze poměřovat následkem jeho statečného postoje. Nepřiměřenost uloženého trestu ilustruje nedemokratickou podstatu tehdejšího režimu. Přesto nelze zákon vykládat jako plošné uznání jakéhokoliv projevu nesouhlasu s režimem. Účelem zákona není odškodnit oběti komunistického režimu, nýbrž účastníky aktivního oboje a odporu. A to pouze takových forem odboje a odporu, jehož znaky stanovil zákonodárce. Tento závěr je podle názoru městského soudu zcela přiléhavý i v nynější věci.*
35. Městský soud souhlasí s žalobcem, že jeho jednání je třeba posuzovat s ohledem ke kontextu společenských podmínek a prostředí, z něhož pocházel a v němž se pohyboval. Podle městského soudu ale žalovaná takto postupovala.
36. Pokud žalobce v replice uvádí, že jeho jednání (společně s jednáním p. M. P. a p. J. V.) zajisté významně a dlouhodobě ovlivnilo názory a směřování mladých lidí, nemůže soud než konstatovat, že uvedené z podkladů shromážděných správními orgány nijak nevyplývá, ani žalobce v tomto směru nenavrhuje doplnit dokazování. Naopak soud je na základě podkladů shromážděných správními orgány – a ve shodě se žalovanou – toho názoru, že uvedené jednání takový dosah zcela pravděpodobně nemělo. V případě dosahu, jaký mohlo mít odsouzení žalobce, dokazování před správními orgány vedeno nebylo, a to zcela případně, neboť následné trestní stíhání a odsouzení již nebylo aktivním jednáním žalobce, ale represivním aktem státní moci (jehož byl žalobce toliko „pasivním aktérem“).
37. Třetí žalobní námitkou žalobce zpochybnil hodnocení jeho kontaktů s lidmi jako Václav Havel nebo Jiří Dienstbier, které pomohl zprostředkovat dalším osobám (např. p. M. P.). Městský soud se v tomto ohledu ztotožňuje s žalovanou, že uvedenou činnost bez dalšího nelze subsumovat pod žádnou z forem odboje a odporu proti komunismu podle § 3

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

zákona. Ze shromážděných podkladů vyplývá toliko, že žalobce se s uvedenými osobami seznámil ve vězení a že kontakt na ně zprostředkoval dalším (nejspíše p. M. P. a lidem z jeho okolí); nevyplývá z nich ale, že by se jednalo o nějakou soustavnější činnost (propojování lidí v disentu), kterou by bylo možné podřadit pod zbytkové ustanovení § 3 odst. 5 zákona.

38. Podle § 3 odst. 2 písm. a), *[f]ormou odboje a odporu proti komunismu se dále rozumí soustavná či dlouhodobá anebo jinak významná činnost spočívající v autorství petic nebo obdobných materiálů nebo veřejných vyjádření zaměřených přímo či nepřímo na obnovu svobody, demokracie nebo na oslabení komunistického režimu nebo zabezpečování jejich tisku nebo rozšiřování.*
39. Čtvrtou žalobní námitkou žalobce zpochybnil právní hodnocení svých aktivit spojených se samizdatovým časopisem *Kordula*. Městský soud k tomu nejprve konstatuje, že se neztotožňuje s hodnocením časopisu *Kordula*, tak jak ho provedla žalovaná (na str. 9 napadeného rozhodnutí), a sice jako s časopisem „*který nebyl zaměřen (ať již přímo nebo nepřímo) na obnovu svobody, demokracie nebo na oslabení komunistického režimu*“, a proto – zřejmě – podle žalované podíl na vydávání takovéto tiskoviny vůbec nebyl způsobilý naplnit hypotézu § 3 odst. 2 písm. a) zákona. Časopis *Kordula* byl zcela evidentně součástí alternativní kultury, poskytoval alternativní prostor lidem, kteří se nespokojili s tím být konzumenty produkce oficiální mediální scény. Tím, že tento časopis nabízel alternativu – byť bychom z dnešního pohledu jeho obsah nehodnotili jako přímo protikomunistický – narušoval monopol komunistické moci v oblasti šíření informací a v oblasti kultury. Z hodnocení žalované se zdá, že by kritéria obsažená v § 3 odst. 2 písm. a) mohly naplnit jen striktně politické tiskoviny (a v tomto ohledu protikomunistické); žalovaná ale přehlíží, že narušit komunistickou moc, nastavit zrcadlo její zvrácenosti (a tím třeba – byť malou – měrou přispět k narušení její stability) mohly i tiskoviny, jejichž zaměření nebylo primárně politické. Pokud by snad žalovaná chtěla učinit takový závěr, k jakému došla v napadeném rozhodnutí, bylo by namístě, aby tak nečinila „od stolu“, ale obrátila se s žádostí o stanovisko na odborníky, kteří se mechanismy, pomocí nichž komunistický režim udržoval svou moc, zabývají. Žalovaná bezesporu není vázána tím, jak časopis *Kordula* hodnotily dobové politické struktury, současně ale nemůže toto hodnocení – které svědčí o tom, že komunistický režim velmi nelibě nesl, pokud vznikala alternativní prostor pro kulturu a šíření informací – zcela pomíjet či ho bez dalšího označit za nerelevantní.
40. I přes právě uvedené ale městský soud nedospěl k závěru, že by hodnocení žalobcova podílu na vydávání časopisu *Kordula*, tak jak bylo provedeno žalovanou, bylo nezákonné. Městský soud je sice toho názoru, že takováto činnost by byla způsobilá naplnit hypotézu § 3 odst. 2 písm. a) zákona; nicméně nelze přehlížet, že zákon vyžaduje, aby takováto činnost byla vykonávána soustavně či dlouhodobě anebo byla jinak významná. Z podkladů shromážděných správními orgány vyplynulo, že žalobce do časopisu *Kordula* dvakrát přispěl, byly otisknuty jeho dopisy z vojny. Ze svědecké výpovědi p. M. P., který byl hlavním redaktorem *Korduly*, potom vyplynulo, že žalobce zřejmě několikrát nějaký výtisk časopisu roznesl a nějaký pomohl přepisovat, přičemž se nejednalo o pravidelnou činnost. Právě na svědectví p. M. P. se žalobce přitom odvolával především. Takovéto jednání podle městského soudu nevykazuje znak soustavnosti či dlouhodobosti (či jiné významnosti), a právě z tohoto důvodu nebyla naplněna hypotéza § 3 odst. 2 písm. a) zákona.

41. Pátou žalobní námitkou se žalobce *de facto* dovolával zásady rovnosti zakotvené v § 2 odst. 4 správního řádu, neboť namítal, že přes shodná zjištění (shodnou činnost v době komunismu) bylo p. M. P. osvědčení podle zákona vydáno, zatímco žalobci nikoliv. Městský soud ani této námitce nemohl přisvědčit. Z listu poznámek, který byl přímým podkladem pro vydání osvědčení podle zákona p. M. P. (viz bod 23 shora) ale vyplývá, že p. M. P. nad rámec činnosti, která byla obdobná činnosti žalobce, rovněž navázal vztahy s lidmi okolo Charty 77 a opakovaně pomáhal šířit opoziční materiály, které od těchto osob získal. Vedle toho je třeba doplnit, že ve vztahu k časopisu *Kordula* činnost žalobce a činnost p. M. P. není srovnatelná. Zatímco p. M. P. byl hlavním redaktorem časopisu, měl tedy po celé tři roky, kdy časopis vycházel, zásadní podíl na jeho vydávání; podíl žalobce na činnosti okolo *Korduly* takto významná nebyla (podrobněji viz bod 41 shora). Městský soud rovněž souhlasí s žalovanou, že jí zákon neukládá povinnost vyžádat si stanovisko Ústavu pro studium totalitních režimů.

V.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

42. Vzhledem k tomu, že městský soud neshledal žádnou z žalobních námitek důvodnou, žalobu v souladu s § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
43. O nákladech řízení městský soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Jelikož žalobce neměl ve věci úspěch, nepřiznal mu soud náhradu nákladů řízení. Žalované, která měla ve věci plný úspěch, potom nevznikly náklady převyšující náklady běžné úřední činnosti. Ani jí tudíž městský soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Praha dne 4. 5. 2020

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.